TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2016. gada 7. septembrī*

Valsts pienākumu neizpilde — Vide — Direktīva 2006/12/EK — Direktīva 91/689/EEK — Direktīva 1999/31/EK — Atkritumu apsaimniekošana — Tiesas spriedums, ar kuru konstatēta pienākumu neizpilde — Neizpilde — LESD 260. panta 2. punkts — Finansiālas sankcijas — Kavējuma nauda — Naudas sods

Lieta C-584/14

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši LESD 260. panta 2. punktam, ko 2014. gada 18. decembrī cēla

Eiropas Komisija, ko pārstāv *M. Patakia* un *E. Sanfrutos Cano*, kā arī *D. Loma-Osorio Lerena*, pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

prasītāja,

pret

Grieķijas Republiku, ko pārstāv *E. Skandalou*, pārstāve, kas norādīja adresi Luksemburgā,

atbildētāja.

TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs Ž. L. da Krušs Vilasa [*J. L. da Cruz Vilaça*], tiesneši F. Biltšens [*F. Biltgen*], E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*] (referents), E. Levits un M. Bergere [*M. Berger*],

ģenerāladvokāte E. Šarpstone [*E. Sharpston*],

sekretāre L. Hjūleta [*L. Hewlett*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2016. gada 25. februāra tiesas sēdi,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokātes uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

* * Tiesvedības valoda – grieķu.

Spriedums

1 Ar savu prasības pieteikumu Eiropas Komisija lūdz Tiesu:

— konstatēt, ka, neveicot visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu 2009. gada 10. septembra spriedumu Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543), Grieķijas Republika nav izpildījusi LESD 260. panta 1. punktā paredzētos pienākumus,

— piespriest Grieķijas Republikai samaksāt Komisijai kavējuma naudu EUR 72 864 par katru 2009. gada 10. septembra sprieduma lietā Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543) izpildes nokavējuma dienu, skaitot no minētā sprieduma pasludināšanas dienas līdz 2009. gada 10. septembra sprieduma Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543) izpildes dienai,

— piespriest Grieķijas Republikai samaksāt Komisijai naudas sodu EUR 8096 par katru 2009. gada 10. septembra sprieduma lietā Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543) izpildes nokavējuma dienu, skaitot no minētā sprieduma pasludināšanas dienas līdz sprieduma šajā lietā pasludināšanas dienai, vai līdz pilnīgas 2009. gada 10. septembra sprieduma lietā Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543) izpildes dienai, ja sprieduma izpilde notiek ātrāk,

— piespriest Grieķijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Atbilstošās tiesību normas

Direktīva 75/442/EEK

2 Padomes 1975. gada 15. jūlija Direktīvas 75/442/EEK par atkritumiem (OV 1975, L 194, 39. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Padomes 1991. gada 18. marta Direktīvu 91/156/EEK (OV 1991, L 78, 32. lpp.) (turpmāk tekstā – "Direktīva 75/442"), galvenais mērķis bija cilvēku veselības aizsardzība un vides aizsardzība pret kaitējumiem, ko rada atkritumu savākšana, pārvadāšana, apstrāde, uzglabāšana un noglabāšana.

3 Direktīvas 75/442 3. panta 1. punktā bija noteikts:

"Dalībvalstis veic atbilstīgus pasākumus, lai mudinātu:

a) pirmkārt, novērst vai samazināt radīto atkritumu daudzumu un bīstamību [..]

[..]

b) otrkārt,

— reģenerēt atkritumus, tos atkārtoti pārstrādājot, atkārtoti izmantojot vai izmantojot jebkuras citas darbības, lai iegūtu otrreizējās izejvielas,

vai

— izmantot atkritumus kā enerģijas avotu."

4 Direktīvas 75/442 4. pantā bija noteikts:

"Dalībvalstis paredz vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu atkritumu reģenerāciju vai apglabāšanu, neapdraudot cilvēka veselību un neizmantojot metodes vai darbības, kas varētu radīt kaitējumu videi, un, jo īpaši

— neapdraudot ūdeņus, gaisu, augsni, augus un dzīvniekus;

— neradot traucējošus trokšņus un smakas;

— neradot negatīvu ietekmi uz lauku vidi un īpaši aizsargājamām teritorijām.

Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai aizliegtu atkritumu izmešanu, izgāšanu un nekontrolētu apglabāšanu."

5 Direktīvas 75/442 5. pantā bija paredzēts:

"1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, sadarbojoties ar citām dalībvalstīm, ja tas ir vajadzīgs vai ieteicams, lai nodrošinātu integrētu un pietiekamu atkritumu apglabāšanas iekārtu tīklu, ņemot vērā labākās pieejamās tehnoloģijas, kurām nav nesamērīgi augstas izmaksas. Tīklam jānodrošina iespēja Kopienai kā tādai kļūt saimnieciski patstāvīgai atkritumu apglabāšanas ziņā un dalībvalstīm – individuāla virzība uz minēto mērķi, ņemot vērā ģeogrāfiskos apstākļus un speciālu iekārtu vajadzību atsevišķiem atkritumu veidiem.

2. Tīklam jānodrošina iespēja apglabāt atkritumus tuvākajās piemērotajās atkritumu apglabāšanas iekārtās, izmantojot piemērotākās metodes un tehnoloģijas, lai nodrošinātu augsta līmeņa vides un cilvēka veselības aizsardzību."

6 Saskaņā ar Direktīvas 75/442 7. panta 1. punkta pirmo daļu:

"Lai sasniegtu 3., 4. un 5. pantā minētos mērķus, 6. pantā minētajai kompetentajai iestādei vai iestādēm pēc iespējas drīz jāsagatavo viens vai vairāki atkritumu apsaimniekošanas plāni. Šādi plāni jo īpaši attiecas uz:

— reģenerējamo vai apglabājamo atkritumu veidu, daudzumu un izcelsmi,

— vispārīgām tehniskām prasībām,

— īpašām prasībām konkrētiem atkritumu veidiem,

— piemērotām apglabāšanas vietām vai iekārtām."

7 Direktīvas 75/442 8. panta redakcija bija šāda:

"Dalībvalstis veic atbilstīgus pasākumus, lai nodrošinātu, ka atkritumu īpašnieki

— nodrošina, ka atkritumus pārņem privāts vai valsts atkritumu savācējs vai uzņēmums, kurš veic II A vai II B pielikumā minētās darbības,

vai

— saskaņā ar šis direktīvas noteikumiem paši veic reģenerāciju vai apglabā atkritumus."

8 Direktīvas 75/442 atcelšanai ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 5. aprīļa Direktīvu 2006/12/EK par atkritumiem (OV 2006, L 114, 9. lpp.), kura stājās spēkā 2006. gada 17. maijā, nav ietekmes uz šo prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi. Šajā pēdējā direktīvā, kurā skaidrības un praktisku iemeslu dēļ ir kodificēta Direktīva 75/442, ir pārņemtas šī sprieduma 3.–7. punktā minētās tiesību normas. Turklāt Direktīvas 2006/12 20. panta pirmajā daļā ir noteikts, ka Direktīvu 75/442 "atceļ, neskarot dalībvalstu pienākumus attiecībā uz termiņiem direktīvas transponēšanai valsts tiesību aktos, kā izklāstīts III pielikuma B daļā".

Direktīva 91/689/EEK

9 Padomes 1991. gada 12. decembra Direktīvas 91/689/EEK par bīstamajiem atkritumiem (OV 1991, L 377, 20. lpp.) mērķis saskaņā ar tās 1. pantu ir tuvināt dalībvalstu tiesību aktus par kontrolētu bīstamo atkritumu apsaimniekošanu.

10 Saskaņā ar šīs direktīvas 1. panta 2. punktu:

"Saskaņā ar [..] direktīvu [91/689], Direktīvu 75/442/EEK piemēro attiecībā uz bīstamajiem atkritumiem."

11 Šīs direktīvas 6. panta 1. punkta pirmajā daļā bija noteikts:

"Kā minēts Direktīvas 75/442/EEK 7. pantā, kompetentās iestādes sagatavo bīstamo atkritumu apsaimniekošanas plānu[s], atsevišķi vai kā kopējā atkritumu apsaimniekošanas plāna sastāvdaļu, un publisko šos plānus."

12 Direktīva 91/689 tika atcelta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 19. novembra Direktīvu 2008/98/EK par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu (OV 2008, L 312, 3. lpp.). Direktīvas 91/689 6. panta 1. punkts būtībā ir pārņemts Direktīvas 2008/98 28. pantā.

Direktīva 1999/31/EK

13 Saskaņā ar Padomes 1999. gada 26. aprīļa Direktīvas 1999/31/EK par atkritumu poligoniem (OV 1999, L 182, 1. lpp.) 1. panta 1. punktu tās mērķis ir paredzēt pasākumus, procedūras un ieteikumus, kuru mērķis ir cik iespējams visā poligona dzīves ciklā novērst vai mazināt iespējamo kaitīgo ietekmi uz vidi.

14 Šīs direktīvas 2. panta g) punktā ir noteikts:

"Šajā direktīvā:

[..],

g) "poligons" nozīmē vietu, uz kuru aizvāc atkritumus un kur veido to krājumus uz zemes vai zemē, t.i., pazemē, tajā skaitā:

[..]

— pastāvīga novietne, ko izmanto atkritumu pagaidu glabāšanai un kas pastāv ilgāk nekā uz vienu gadu,

[..]."

15 Minētās direktīvas 3. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Dalībvalstis [..] direktīvu [1999/31] piemēro jebkuram poligonam, kas definēts 2. panta g) punktā."

16 Direktīvas 1999/31 6. pants ir izteikts šādā redakcijā:

"Dalībvalstis veic pasākumus, ar kuriem nodrošina, ka:

a) poligonos nonāktu tikai apstrādāti atkritumi. Šo noteikumu nevar attiecināt uz inertiem atkritumiem, kuru apstrāde nav tehniski iespējama, un uz jebkuriem atkritumiem, kuru apstrāde, mazinot atkritumu apjomu vai draudus cilvēku veselībai vai videi, nav lietderīga no 1. pantā noteikto šīs direktīvas mērķu viedokļa;

b) bīstamo atkritumu poligonos nonāktu tikai bīstamie atkritumi, kas atbilst saskaņā ar II pielikumu noteiktiem kritērijiem;

c) poligonos, kas paredzēti nebīstamiem atkritumiem, drīkst apglabāt:
   i) sadzīves atkritumus;
   ii) jebkuras citas izcelsmes nebīstamus atkritumus, kas atbilst atkritumu pieņemšanas kritērijiem, kurus saskaņā ar II pielikumu piemēro nebīstamo atkritumu poligonos;
   iii) stabilus, ķīmiski neaktīvus bīstamos atkritumus, piemēram, sacietējušus, stiklveidīgus, kuri, pēc izskalojuma, ir līdzvērtīgi ii) punktā minētajiem nebīstamajiem atkritumiem un kuri atbilst attiecīgajiem pieņemšanas kritērijiem, kas noteikti saskaņā ar II pielikumu. Šos bīstamos atkritumus neapglabā kamerās, kas paredzētas bioloģiski sadalāmu nebīstamo atkritumu apglabāšanai;

d) inerto atkritumu poligonos apglabā tikai inertos atkritumus."

17 Saskaņā ar šīs direktīvas 7. pantu:

"Dalībvalstis veic pasākumus, lai poligona turēšanas atļaujā būtu vismaz šādas ziņas:

a) ziņas par pieprasītāju un apsaimniekotāju, ja apsaimniekotājs un pieprasītājs nav viena un tā pati persona;

b) apglabājamo atkritumu veidu apraksts un kopapjoms;

c) paredzētā poligona ietilpība;

d) poligona apraksts, tajā skaitā tā hidroģeoloģiskais un ģeoloģiskais raksturojums;

e) paredzētās piesārņojuma novēršanas un mazināšanas metodes;

f) paredzētais ekspluatācijas, monitoringa un kontroles plāns;

g) paredzētais slēgšanas un pēcslēgšanas apsaimniekošanas plāns;

h) ja saskaņā ar Padomes Direktīvu 85/337/EEK (1985. gada 27. jūnijs) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu [(OV 1985, L 175, 40. lpp.)] obligāti jāveic ietekmes uz vidi novērtējums – saskaņā ar minētās direktīvas 5. pantu sniegtā attīstītāja informācija;

i) pieprasītāja finansiālais nodrošinājums vai jebkurš līdzvērtīgs nodrošinājums, ko prasa šīs direktīvas 8. panta a) punkta iv) apakšpunkts.

Veiksmīga pieprasījuma gadījumā šīs ziņas dara zināmas kompetentajām valsts un Kopienas statistikas iestādēm, ja tās ir vajadzīgas statistikai."

18 Minētās direktīvas 8. pantā ir noteikts:

"Dalībvalstis veic pasākumus, ar kuriem nodrošina, ka:

a) kompetentā iestāde poligona turēšanas atļauju izdod tikai tad, ja:
   i) neskarot 3. panta 4. un 5. punktu, poligona projekts atbilst visām attiecīgajām šīs direktīvas prasībām, tajā skaitā pielikumos noteiktajām;
   ii) poligona vadība būs tādas fiziskas personas pārziņā, kuras tehniskā kompetence ļauj vadīt poligona darbību; poligona apsaimniekotājiem un darbiniekiem ir iespējas pilnveidoties profesionāli un tehniski un mācīties;
   iii) poligonu ekspluatē, veicot pasākumus, kas vajadzīgi, lai novērstu nelaimes gadījumus un ierobežotu to sekas;
   iv) pieprasījuma iesniedzējs, pamatojoties uz dalībvalstu noteiktu kārtību, pirms poligona ekspluatācijas sākšanas ir devis vai dos atbilstošu garantiju finansiāla nodrošinājuma vai līdzvērtīgā veidā, lai garantētu to saistību izpildi, kas izriet no atļaujas, kura izdota saskaņā ar šo direktīvu, tajā skaitā pēc poligona slēgšanas izpildāmos noteikumus un 13. pantā noteikto slēgšanas procedūru. Minēto vai līdzvērtīgo nodrošinājumu saskaņā ar 13. panta d) punktu tur, cik ilgi vajadzīgs, lai uzturētu poligonu un apsaimniekotu to pēc slēgšanas. Dalībvalstis pēc izvēles var deklarēt, ka šis punkts neattiecas uz inerto atkritumu poligoniem;

b) poligona projekts atbilst attiecīgo atkritumu apsaimniekošanas plānam vai plāniem, kas minēti Direktīvas 75/442/EEK 7. pantā;

c) pirms poligona ekspluatācijas sākšanas kompetentā iestāde pārbauda poligonu, lai nodrošinātu tā atbilstību attiecīgajiem atļaujas nosacījumiem. Tas nekādā veidā nemazina apsaimniekotāja atbildību saskaņā ar atļaujas nosacījumiem."

19 Direktīvas 1999/31 9. pantā ir paredzēts:

"Konkretizējot un papildinot Direktīvas 75/442/EEK 9. panta un Direktīvas 96/61/EK 9. panta noteikumus, poligona turēšanas atļaujā iekļauj vismaz šādas ziņas:

a) poligona kategoriju;

b) atkritumu veidu sarakstu un kopapjomu, ko atļauts apglabāt poligonā;

c) prasības poligona ierīkošanai, ekspluatācijai, monitoringa un kontroles procedūrām, tajā skaitā plānus avārijas gadījumam (III pielikuma 4.B punkts) un pagaidu prasības, kas attiecas uz slēgšanu un apsaimniekošanu pēc slēgšanas;

d) pieprasītāja saistības vismaz reizi gadā ziņot kompetentajai iestādei par apglabāto atkritumu veidiem un apjomu un par monitoringa programmas rezultātiem, kā noteikts III pielikuma 12. un 13. pantā."

20 Direktīvas 1999/31 13. pantā ir noteikts:

"Dalībvalstis veic pasākumus, lai attiecīgā gadījumā saskaņā ar atļauju:

a) sāktu poligona vai tā daļas slēgšanas procedūru:
   i) ja attiecīgie atļaujā norādītie nosacījumi ir izpildīti

vai

ii) ar kompetentās iestādes atļauju pēc apsaimniekotāja lūguma,

vai

iii) ar pamatotu kompetentās iestādes lēmumu;

b) poligonu var uzskatīt par galīgi slēgtu pēc tam, kad kompetentā iestāde ir izdarījusi galīgo pārbaudi uz vietas poligonā, novērtējusi visus apsaimniekotāja iesniegtos ziņojumus un darījusi apsaimniekotājam zināmu tās piekrišanu slēgšanai. Iepriekšminētais nekādā ziņā nemazina apsaimniekotāja atbildību, kas izriet no atļaujas nosacījumiem;

c) pēc poligona galīgās slēgšanas apsaimniekotājs atbild par tā uzturēšanu, monitoringu un kontroli, cik ilgi kompetentā iestāde to uzskata par vajadzīgu, ņemot vērā laiku, cik ilgi poligons var būt kaitīgs.

Apsaimniekotājs ziņo kompetentajai iestādei par jebkuru ievērojamu kaitīgu iedarbību uz vidi, kas atklāta, izpildot kontroles procedūras, un ievēro kompetentās iestādes lēmumu par novēršanas pasākumu veidu un grafiku;

d) cik ilgi kompetentā iestāde uzskata poligonu par videi bīstamu, neskarot Kopienas vai valsts tiesību aktus attiecībā uz atkritumu īpašnieka atbildību, poligona apsaimniekotājs atbild par monitoringu un poligona gāzu un izskalojuma analīzi, kā arī par gruntsūdens režīmu poligona apkārtnē saskaņā ar III pielikumu."

21 Direktīvas 1999/31 14. pantā ir noteikts:

"Dalībvalstis veic pasākumus, lai poligoni, kuriem ir izdota atļauja vai kuri jau darbojas šīs direktīvas transponēšanas laikā, nevarētu turpināt darbību, ja vien, cik ātri iespējams un ne vēlāk kā astoņos gados pēc 18. panta 1. punktā noteiktās dienas, nav izpildīti turpmāk noteiktie nosacījumi:

a) vienā gadā pēc 18. panta 1. punktā noteiktās dienas poligona apsaimniekotājs sagatavo un iesniedz kompetentajām iestādēm apstiprināšanai poligona projekta un darbības uzlabošanas plānu, tajā iekļaujot 8. pantā prasītās ziņas un novēršanas pasākumus, ko apsaimniekotājs uzskata par vajadzīgiem, lai nodrošinātu atbilstību šīs direktīvas prasībām, izņemot I pielikuma 1. punkta prasības;

b) pēc poligona projekta un darbības uzlabošanas plāna iesniegšanas kompetentās iestādes, pamatojoties uz minēto plānu un šo direktīvu, pieņem konkrētu lēmumu par poligona darbības turpināšanu vai pārtraukšanu. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai cik ātri iespējams saskaņā ar 7. panta g) punktu un 13. pantu slēgtu poligonus, kuriem saskaņā ar 8. pantu nedod atļauju darbības turpināšanai;

c) pamatojoties uz apstiprināto poligona projekta un darbības uzlabošanas plānu, kompetentā iestāde apstiprina izpildāmos darbus un nosaka pārejas periodu plāna izpildei. Jebkurš esošais poligons astoņos gados pēc 18. panta 1. punktā noteiktās dienas nodrošina atbilstību šīs direktīvas prasībām, izņemot I pielikuma 1. punkta prasības;

d) i) ne vēlāk kā vienu gadu pēc 18. panta 1. punktā noteiktās dienas bīstamo atkritumu poligoniem piemēro 4., 5. un 11. pantu un II pielikumu;
ii) ne vēlāk kā trīs gadus pēc 18. panta 1. punktā noteiktās dienas bīstamo atkritumu poligoniem piemēro 6. pantu."

2009. gada 10. septembra spriedums Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543)

22 2009. gada 10. septembra spriedumā Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543) Tiesa apmierināja Komisijas iesniegto prasību par valsts pienākumu neizpildi atbilstoši EKL 226. pantam, kas tagad ir kļuvis par LESD 258. pantu, un nolēma, ka Grieķijas Republika:

— "saprātīgā termiņā neizstrādājot un nepieņemot bīstamo atkritumu apsaimniekošanas plānu, kas atbilst piemērojamo Kopienu tiesību aktu prasībām, un neizveidojot integrētu un atbilstošu bīstamo atkritumu apglabāšanas iekārtu tīklu, kam raksturīga tādu metožu izmantošana, kas ir vispiemērotākās, lai nodrošinātu augstu vides un sabiedrības veselības aizsardzības līmeni;

— neveicot visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai saistībā ar bīstamo atkritumu apsaimniekošanu nodrošinātu, ka tiek ievēroti Direktīvas 2006/12 4. un 8. pants, kā arī Direktīvas 1999/31 3. panta 1. punkts un 6.–9., 13. un 14. pants,

nav izpildījusi pienākumus, kas tai paredzēti, pirmkārt, Direktīvas 91/689 1. panta 2. punktā un 6. pantā, kas aplūkoti kopā ar Direktīvas 2006/12 5. panta 1. un 2. punktu, kā arī 7. panta 1. punktu, otrkārt, Direktīvas 91/689 1. panta 2. punktā, kas aplūkots kopā ar Direktīvas 2006/12 4. un 8. panta noteikumiem, kā arī, treškārt, Direktīvas 1999/31 3. panta 1. punktā un 6.–9., 13. un 14. pantā."

Pirmstiesas procedūra atbilstoši LESD 260. panta 2. punktam

23 Saistībā ar pārbaudi par 2009. gada 10. septembra sprieduma Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543) izpildi Komisijas dienesti 2009. gada 5. oktobrī lūdza Grieķijas iestādēm informāciju par tā izpildei veiktajiem pasākumiem. 2011. gada 22. jūnijā Komisija uzaicināja šīs iestādes sniegt visu informāciju par minētā sprieduma izpildes virzību un papildināt šo informāciju ar pilnīgiem un atjauninātiem termiņiem.

24 Grieķijas iestādes atbildēja Komisijai ar 2009. gada 24. novembra, 2010. gada 2. marta, 2011. gada 16. maija un 22. decembra, kā arī 2012. gada 3. jūlija vēstulēm.

25 Pēc tam, kad Komisija bija pārbaudījusi Grieķijas iestāžu sniegto informāciju, uzskatīdama, ka Grieķijas Republika vēl nav veikusi visus vajadzīgos pasākumus 2009. gada 10. septembra sprieduma Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543) izpildei, tā ar 2013. gada 25. janvāra brīdinājuma vēstuli uzaicināja šo dalībvalsti divu mēnešu laikā iesniegt savus apsvērumus šajā ziņā.

26 Ar 2013. gada 22. marta un 19. augusta vēstulēm Grieķijas Republika atbildēja uz minēto brīdinājuma vēstuli.

27 Uzskatīdama, ka Grieķijas Republika noteiktajā termiņā nav veikusi visus 2009. gada 10. septembra sprieduma Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543) izpildei vajadzīgos pasākumus, Komisija cēla šo prasību.

Par pienākumu neizpildi

Lietas dalībnieču argumenti

28 Savas prasības pamatojumam Komisija izvirza trīs iebildumus.

29 Attiecībā uz pirmo iebildumu saistībā ar bīstamo atkritumu apsaimniekošanas plāna izstrādi un pieņemšanu saskaņā ar Direktīvas 91/689 1. panta 2. punktu un 6. panta 1. punktu, tos lasot kopsakarā ar Direktīvas 2006/12 7. panta 1. punktu, Komisija norāda, ka, neraugoties uz faktu, ka

noteikts skaits 2009. gada 10. septembra spriedumā Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543) minēto kritēriju, šķiet, ir pārņemti Grieķijas tiesiskajā regulējumā, tostarp apkārtrakstā 18/2011, un ka kartes ļauj skaidri lokalizēt vairākas bīstamo atkritumu apstrādes iekārtas, tomēr dažādu iemeslu dēļ plāns vēl nav apstiprināts un Grieķijas iestādes līdz šim laikam vēl nav iesniegušas savus termiņus šajā ziņā.

30 Komisija turklāt atgādina, ka vienkārša administratīvā prakse, kuru administrācija pēc savas gribas var grozīt un kura nav pietiekami zināma, nevar tikt uzskatīta par tādu, kas atbilst juridiski pareizai direktīvas transponēšanas pienākumu izpildei (spriedums, 2009. gada 10. septembris, Komisija/Grieķija, C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543, 51. punkts un tajā minētā judikatūra). Tādēļ šis apkārtraksts nevar aizstāt ministrijas noteikumus.

31 Attiecībā uz otro iebildumu par integrēta un atbilstoša bīstamo atkritumu apglabāšanas iekārtu tīkla, izmantojot metodes, kas ir vispiemērotākās, lai nodrošinātu augstu vides un sabiedrības veselības aizsardzības līmeni, atbilstoši Direktīvas 91/689 1. panta 2. punktam, to lasot kopsakarā ar Direktīvas 2006/12 5. pantu, neesamību Komisija apgalvo, ka neraugoties uz to, ka ir atsevišķas bīstamo atkritumu apstrādes iekārtas un daži lēmumi par atļauju piešķiršanu citām, tīkls nevar tikt uzskatīts par "pietiekamu un integrētu" šo tiesību normu izpratnē.

32 Pirmkārt, tā norāda, ka Grieķijas iestādes atzīst, ka 33 % no bīstamajiem atkritumiem netiek atbilstoši apsaimniekoti.

33 Tā, otrkārt, konstatē, ka ar kopējiem ministrijas noteikumiem nav apstiprināts valsts bīstamo atkritumu apsaimniekošanas plāns un līdz ar to tai vēl nav tikuši paziņoti vidēja termiņa pasākumi.

34 Komisija turklāt norāda, ka, ņemot vērā, ka grūtie ekonomiskie apstākļi liedz atkritumu ražotājiem vai citiem investoriem veikt ieguldījumus bīstamo atkritumu apsaimniekošanas vienībās, nav izpildīts šiem pēdējiem uzliktais pienākums izveidot iekārtas. Šajā ziņā Komisija precizē, ka ir jārod cits risinājums, proti, jāidentificē valsts struktūra, kurai varētu tikt uzlikts pienākums celt bīstamo atkritumu poligonus.

35 Visbeidzot, attiecībā uz trešo iebildumu par nepieciešamajiem pasākumiem, kuri ir jāveic, lai attiecībā uz bīstamo atkritumu apsaimniekošanu nodrošinātu Direktīvas 2006/12 4. un 8. panta un Direktīvas 1999/31 3. panta 1. punkta un 6.–9., 13. un 14. panta prasību izpildi, Komisija apgalvo, ka, tā kā Grieķijas Republika vēl nav izveidojusi integrētu un atbilstošu bīstamo atkritumu apglabāšanas iekārtu tīklu, tā līdz ar to nespēj atbilstoši apsaimniekot šāda veida atkritumus.

36 Tas, kā apgalvo Komisija, izriet ne vien no fakta, ka liela atkritumu daļa, proti, 33 % no tiem, joprojām netiek apstrādāti, bet arī tā, ka pastāv "vēsturiskie atkritumi".

37 Komisija turklāt uzsver, ka Grieķijas Republika, lai mazinātu "vēsturisko atkritumu" pastāvēšanas problēmu vai pat jaunu atkritumu rašanās problēmu, varētu sniegt ieguldījumu, pārejas periodā eksportējot bīstamos atkritumus uz iekārtām, kuras atrodas citu dalībvalstu teritorijās. Tomēr šķiet, ka kopējais bīstamo atkritumu apjoms 2011. gadā bija 184 863,50 tonnas, "vēsturisko atkritumu" daudzums bija aptuveni 323 452,40 tonnas un eksports bija ierobežots 5147,40 tonnu apmērā.

38 Grieķijas Republika apgalvo, ka 2009. gada 10. septembra spriedums Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543) lielā daļā ir ticis izpildīts.

39 Šajā ziņā grozītā atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna projekts ir pabeigts un publicēts Ražošanas atjaunošanas, vides un enerģētikas ministrijas (*Ypapen*) tīmekļa vietnē. Šajā plānā ir definēta atkritumu apsaimniekošanas politika, stratēģijas un mērķi valsts līmenī un noteikti piemēroti pasākumi un vajadzīgās darbības, lai tiktu ievērotas Direktīvas 2008/98 normas. Saistībā ar šo plānu ir atjaunināts atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns.

40 Grieķijas Republika atgādina, ka, lai novērtētu atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna ietekmi uz vidi, pašlaik tiek veikts stratēģiskais vides novērtējums. Tiklīdz šis stratēģiskais vides novērtējums būs pabeigts, tiks pieņemts pārskatītais atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns un līdz ar to arī pārskatītais bīstamo atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns un tie nekavējoties tiks nosūtīti Komisijai.

41 Attiecībā uz daļu 33 % apmērā no kopējā radīto atkritumu daudzuma, kas netiekot integrēti un atbilstoši apsaimniekoti, Grieķijas Republika norāda, ka saskaņā ar atjaunināto bīstamo atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu šī daļa attiecas uz "nereģistrēto apsaimniekošanu, kurā ieskaita atlikušo gada laikā radīto atkritumu daļu, kāda tā tiek novērtēta apstrādes galīgajā stadijā; tā ir daļa, par kuru nav pietiekamas informācijas". No informācijas par apsaimniekošanu izrietot, ka bīstamo rūpniecisko atkritumu gadījumā 30 % no šiem atkritumiem tiek glabāti ražošanas iekārtās, gaidot turpmākās apstrādes darbības, vienlaikus līdzīgai atkritumu daļai, aptuveni 37 %, tiek veikti reģenerācijas darbi.

42 Attiecībā uz bīstamo atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūrām Grieķijas Republika apgalvo, ka pašlaik darbojas trīs sistēmas attiecībā uz bateriju atkritumiem un automobiļu akumulatoriem, un rūpnieciskajiem atkritumiem, viena sistēma attiecībā uz eļļu atkritumiem un viena sistēma attiecībā uz nolietotajiem transportlīdzekļiem. Tā norāda, ka tās teritorijā savākto eļļu atkritumi pilnībā tiek nosūtīti uz reģenerācijas iekārtām, kuras 2013. gadā bija deviņas, un ka eļļu atkritumi tiek importēti, lai apmierinātu šo iekārtu vajadzības. Turklāt tā paša gada laikā esot uzskaitītas septiņas atkārtotas pārstrādes iekārtas baterijām un akumulatoriem ar svinu un skābi, šīs iekārtas lielā mērā apmierinot valsts vajadzības un arī šajā gadījumā atkritumi tiekot importēti. Nolietotu automobiļu dekontaminācijas/demontāžas iekārtu skaits 2013. gadā bija 120. Turklāt Grieķijā darbojoties piecas sterilizācijas vienības un viena iekārta no ārstniecības iestādēm saņemto bīstamo atkritumu sadedzināšanai.

43 Attiecībā uz neseno informāciju par vides atļauju, kas ir piešķirta bīstamo atkritumu apsaimniekošanas iekārtām, Grieķijas Republika paskaidro, ka pašlaik tiek izskatīts projekts saistībā ar azbesta bīstamo atkritumu poligona celtniecību un finansēšanu, lieta saistībā ar vienu ārstniecības iestāžu bīstamo atkritumu sadedzināšanas vienību Tripoles (Grieķija) industriālajā zonā, pārskatīšanas lieta saistībā ar svina sārņu neitralizācijas vienību, kā arī lieta saistībā ar atkritumu poligona celtniecību un darbību (dubļi no notekūdeņu fizikāli ķīmiskajām apstrādes vienībām, proti, "vēsturiskie atkritumi", kuru daudzums tiek lēsts ap 130 000 tonnām 2010. gadā) uz sabiedrības *Anonymi Elliniki Etaireia Halyva (AEEX)* industriālās vienības, kura darbojas Jonijā (Grieķija), zemesgabala (kā industriālās vienības palīgprojekts).

44 Attiecībā uz bīstamo atkritumu poligoniem un/vai bīstamo atkritumu poligoniem, kuri ir aprīkoti ar bīstamo atkritumu iepriekšējās apstrādes iekārtām, ir parakstīts sadarbības protokols starp *Ypapen* un Valsts aizsardzības ministriju dažādu pasākumu ieviešanai.

45 Attiecībā uz "vēsturisko atkritumu" apsaimniekošanu Grieķijas Republika norāda, ka pašlaik notiek piesārņoto teritoriju inventarizācijas un kvalifikācijas projekta ieviešana, ietekmes uz atkritumus uztverošo vidi novērtēšana, identifikācijas vadlīniju izstrāde, riska, ko rada šādas teritorijas, reģistrēšana un novērtēšana un piesārņoto teritoriju datu bāzes izveide. Tā uzsver, ka bīstamo "vēsturisko atkritumu" glabāšanas zonas ietilpst pārbaudītajās teritorijās.

46 Tā paskaidro, ka pārskatītajā atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā un jaunajā bīstamo atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā ir ietvertas vairākas pasākumu kategorijas, kurās ietilpst organizatoriskie un administratīvie pasākumi, apsaimniekošanas infrastruktūras attīstības projekti, savākšanas tīklu uzlabošana/paplašināšana un attīstība, atkritumu pārkraušana un transports, finanšu un informēšanas, apzināšanās un izglītojošie pasākumi, kuru ieviešana ļaus pilnībā izpildīt Direktīvu 2008/98 un 1999/31 prasības.

Tiesas vērtējums

47 Vispirms ir jāatgādina, ka, tā kā ar argumentētā atzinuma sniegšanu saistītais posms LESD 260. panta 2. punktā paredzētajā procedūrā sakarā ar pienākumu neizpildi ar šo pašu Līgumu ir atcelts, pienākumu neizpildes esamība ir jāizvērtē attiecībā uz brīdinājumā vēstulē, kas nosūtīta saskaņā ar šo tiesību normu, noteiktā termiņa beigu dienu (spriedums, 2014. gada 2. decembris, Komisija/Itālija, C-196/13, EU:C:2014:2407, 45. punkts un tajā minētā judikatūra).

48 Tā kā šajā lietā Komisija brīdinājuma vēstuli izdeva 2013. gada 25. janvārī, pārkāpuma esamība ir jāvērtē, ņemot vērā šajā vēstulē noteiktā termiņa beigu dienu, proti, 2013. gada 25. martu.

49 Ir acīmredzams, ka šajā datumā Grieķijas Republika nebija izpildījusi 2009. gada 10. septembra spriedumu Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543).

50 Pirmkārt, attiecībā uz Komisijas iebildumu par Direktīvas 91/689 1. panta 2. punkta un 6. panta 1. punkta neizpildi, tos lasot kopsakarā ar Direktīvas 2006/12 7. panta 1. punktu, Grieķijas Republika pati tiesas sēdē atzina, ka, lai gan bīstamo atkritumu apsaimniekošanas plāns ir ticis apstiprināts, tas tomēr vēl nav ticis pieņemts. Tādējādi atsauces datumā pienākumu neizpildes konstatēšanai, proti, 2013. gada 25. martā, Grieķijas Republika joprojām nebija pieņēmusi bīstamo atkritumu apsaimniekošanas plānu saskaņā ar Direktīvas 91/689 1. panta 2. punktu un 6. panta 1. punktu, tos lasot kopsakarā ar Direktīvas 2006/12 7. panta 1. punktu. Tādējādi pirmais iebildums ir pamatots.

51 Otrkārt, attiecībā uz iebildumu par Direktīvas 2006/12 5. panta pārkāpumu, atbilstoši kuram dalībvalstu, sadarbojoties ar citām dalībvalstīm, izveidotam integrētam un atbilstošam bīstamo atkritumu apglabāšanas iekārtu tīklam ir "jānodrošina iespēja [Savienībai] kā tādai kļūt saimnieciski patstāvīgai atkritumu apglabāšanas ziņā un dalībvalstīm – individuāla virzība uz minēto mērķi", Grieķijas Republika atzīst, ka bīstamo atkritumu apsaimniekošanas projekti valsts iekšienē vēl joprojām tiek izskatīti. Šādos apstākļos arī otrais iebildums ir pamatots.

52 Attiecībā uz trešo iebildumu par nepieciešamajiem pasākumiem, kuri ir jāveic, lai attiecībā uz bīstamo atkritumu apsaimniekošanu izpildītu Direktīvas 2006/12 4. un 8. panta, kā arī Direktīvas 1999/31 3. panta 1. punkta un 6.–9., 13. un 14. panta prasības, Grieķijas Republika vienīgi atgādina par pasākumiem, kurus tā pašlaik ir veikusi nolūkā izpildīt minētās normas. Tomēr ir acīmredzams, ka brīdinājuma vēstulē noteiktā termiņa beigās Grieķijas Republika atbilstoši Direktīvās 1999/31 un 2006/12 prasītajam neapsaimniekoja ne bīstamos atkritumus, ne arī "vēsturiskos atkritumus". Tādējādi trešais iebildums ir pamatots.

53 Attiecībā uz Grieķijas Republikas argumentāciju par grūtībām, ar kādām tai esot bijis jāsastopas, lai izpildītu attiecīgos pienākumus, ir jāatgādina, ka, tā kā dalībvalsts, lai attaisnotu no Savienības tiesībām izrietošu pienākumu neizpildi, nevar aizbildināties ar iekšējās tiesību sistēmas normām, praksi vai situāciju, šī argumentācija nevar tikt pieņemta (spriedums, 2015. gada 15. oktobris, Komisija/Grieķija, C-167/14, nav publicēts, EU:C:2015:684, 35. punkts un tajā minētā judikatūra).

54 Šādos apstākļos ir jākonstatē, ka, neveicot visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu 2009. gada 10. septembra spriedumu Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543), Grieķijas Republika nav izpildījusi LESD 260. panta 1. punktā paredzētos pienākumus.

Par finansiālajām sankcijām

55 Komisija lūdz piespriest samaksāt kavējuma naudu un naudas sodu, jo tikai ar kavējuma naudu atbilstoši LESD 260. pantam neesot pietiekami, lai mudinātu dalībvalstis bez kavēšanās veikt pasākumus, kas vajadzīgi, lai izbeigtu atbilstoši LESD 258. pantam konstatētas pienākumu neizpildes.

56 Attiecībā uz minētās kavējuma naudas un naudas soda apmēru Komisija pamatojas uz savu 2005. gada 13. decembra Paziņojumu "[LESD 260.] panta īstenošana" [SEC(2005) 1658], kurš ir atjaunināts ar Komisijas 2014. gada 17. septembra Paziņojumu "Datu atjaunošana, ko izmanto naudas sodu un kavējuma naudas aprēķināšanai, ko Komisija piedāvās Tiesai pārkāpumu procedūru ietvaros" (turpmāk tekstā – "Komisijas 2005. gada 13. decembra paziņojums").

Par kavējuma naudu

Lietas dalībnieču argumenti

57 Saskaņā ar Komisijas 2005. gada 13. decembra paziņojuma 6. punktu piedāvājamās kavējuma naudas apmērs ir balstīts uz trīs pamata kritērijiem, proti, uz pārkāpuma smagumu, tā ilgumu un nepieciešamību nodrošināt pašas sankcijas preventīvo iedarbību.

58 Komisija paskaidro, ka tās piedāvātā kavējuma nauda par dienu tiek aprēķināta, reizinot vienotu pamatsummu ar pārkāpuma smaguma un ilguma koeficientu, pēc tam iegūto rezultātu reizinot ar katrai valstij fiksētu reizinātāju, kurā ņemta vērā gan pienākumus nepildošās dalībvalsts maksātspēja, gan tās balsu skaits Eiropas Savienības Padomē.

59 Attiecībā uz konstatētā pārkāpuma smagumu Komisija apgalvo, ka, ņemot vērā, pirmkārt, Savienības tiesību normu, kas ir pārkāpuma priekšmets, nozīmi, otrkārt, šī pārkāpuma atstātās sekas uz vispārējām un individuālajām interesēm, kā, piemēram, augstu vides piesārņojuma risku, kaitīgās sekas veselībai un pareizai valsts ekonomiskajai darbībai, treškārt, atbildību mīkstinošo apstākli, kas izpaužas tā, ka ir izveidoti specifiski kritēriji piemērotu poligonu atlasei un ir izveidots ikgadējais bīstamo atkritumu inventārs, bet arī vainu pastiprinošo apstākli attiecībā uz līdz šim sasniegto vājo progresu un atkritumu bīstamību, ceturtkārt, pārkāpto normu skaidrību un, visbeidzot, Grieķijas Republikas Savienības atkritumu tiesiskā regulējuma pārkāpuma atkārtotību, ir piemērots pārkāpuma smaguma koeficients 10.

60 Komisija attiecībā uz pārkāpuma ilgumu apgalvo, ka lēmums uzsākt šo tiesvedību tika pieņemts 2014. gada 25. septembrī, proti, 60 mēnešus pēc 2009. gada 10. septembra sprieduma Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543) pasludināšanas, un tas pamatojot maksimālā ilguma koeficienta 3 piemērošanu.

61 Attiecībā uz pārkāpumu izdarījušās dalībvalsts maksātspējas koeficientu, kas tiek saukts par reizinātāju "n", šī iestāde atgādina, ka Komisijas 2005. gada 13. decembra paziņojumā tas Grieķijas Republikai ir noteikts 3,68.

62 Komisija norāda, ka saskaņā ar šī sprieduma 58. punktā minēto formulu kavējuma nauda dienā ir vienāda ar vienoto pamatsummu EUR 660, ko reizina ar smaguma koeficientu, ilguma koeficientu un reizinātāju "n". Tādējādi šajā lietā tā piedāvā kavējuma naudu EUR 72 864 dienā (660 x 10 x 3 x 3,68).

63 Tomēr šī iestāde piedāvā pakāpeniski samazināmu kavējuma naudu par dienu, kuru izvērtē reizi sešos mēnešos, lai ņemtu vērā sasniegto progresu 2009. gada 10. septembra sprieduma Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543) izpildē. Līdz ar to, lai garantētu kavējuma naudas samazinājumu, tā piedāvā kontrolēt atbilstības ieviešanu attiecībā pret trīs izvirzītajiem iebildumiem, proti, apsaimniekošanas plāna apstiprināšanu, piemērotas infrastruktūras ierīkošanu un pareizu vēsturisko atkritumu, kuri uz pagaidu laiku tiek uzglabāti šim nolūkam neparedzētos poligonos, apsaimniekošanu. Tādējādi kavējuma naudas par dienu apmērs esot sadalīts trijās kategorijās, kuras atbilst Komisijas trīs iebildumiem, un tas atbilstot attiecībā uz pirmo kategoriju 30 % no kopējā kavējuma naudas apmēra, proti, EUR 21 859,20 un attiecībā uz otro un trešo kategoriju 35 % par katras no tām kopējā apjoma, proti, EUR 25 502,40 par katru kategoriju.

64 Piemērojot šo aprēķina metodi, tiklīdz tikšot apstiprināts jaunais apsaimniekošanas valsts plāns – ar nosacījumu, ka tajā tiks ievērots 2009. gada 10. septembra spriedums Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543), kavējuma nauda par dienu šādi tikšot samazināta par summu EUR 21 859,20 apmērā. Attiecībā uz piemērotu tīklu izveidi bīstamajiem atkritumiem Komisija piedāvā sadalīt summu EUR 25 502,40 apmērā par kopējo bīstamo atkritumu apjomu, kas ir jāapstrādā jaunceļamajās iekārtās, un atskaitīt šo summu no kavējuma naudas par dienu ar katru bīstamo atkritumu apstrādes iekārtas nodošanu ekspluatācijā, šī summa atbildīšot atkritumu apmēram, kādu šī jaunā iekārta spēs apstrādāt. Attiecībā uz "vēsturiskajiem atkritumiem" Komisija vēlas sadalīt summu EUR 25 502,40 apmērā, ņemot par pamatu šo atkritumu apjomu, kāds ir noteikts jaunajā projektā.

65 Grieķijas Republika apgalvo, ka ne pārkāpuma smagums, ne ilgums, ne tās sadarbība un rūpība, ko tā ir ievērojusi procedūras laikā, ne arī sasniegtais progress 2009. gada 10. septembra sprieduma Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543) izpildē neattaisno kavējuma naudas un naudas soda uzlikšanu šajā lietā. Pakārtoti Grieķijas Republika apstrīd piedāvāto summu aprēķināšanas metodi.

66 Šī dalībvalsts uzskata, ka Komisijas pieprasītā summa EUR 72 864 apmērā kā kavējuma nauda ir pārmērīgi augsta salīdzinājumā ar pārkāpuma smagumu, kura sekas uz vidi un cilvēku veselību, kas nav konkrēti novērtētas, ir hipotētiskas.

67 Attiecībā uz pārkāpuma smagumu un ilgumu ar Komisijas priekšlikumu piemērot koeficientu 10 neesot ņemtas vērā praktiskās grūtības, kādas sagādā 2009. gada 10. septembra sprieduma Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543) izpilde, kā arī apstāklis, ka šis spriedums jau daļēji ir izpildīts.

68 Turklāt, ņemot vērā šīs lietas apstākļus, minētā kavējuma nauda esot nesamērīga attiecībā pret pārkāpuma ilgumu, kā arī Grieķijas Republikas ierobežoto maksātspēju, ievērojot ekonomisko krīzi, kāda to skar. Grieķijas Republika turklāt apstrīd Komisijas apgalvojumus, atbilstoši kuriem tā jau iepriekš vairākkārt neesot izpildījusi savus pienākumus atkritumu apstrādes jomā.

69 Ja gadījumā Tiesa nolemtu piemērot šādu kavējuma naudu, Grieķijas Republika lūdz, lai kavējuma naudas daļa par katru pārkāpuma veidu tiktu grozīta. Šī dalībvalsts tādējādi piedāvā, lai 70 % no kavējuma naudas, proti, EUR 51 004,80, tiktu attiecināti uz pirmo pārkāpumu kategoriju un 15 % no tās, proti, EUR 10 929,60, attiecīgi uz otro un trešo pārkāpumu kategoriju.

Tiesas vērtējums

70 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru kavējuma naudas noteikšana principā ir attaisnojama tikai tad, ja turpinās valsts pienākumu neizpilde, kas pamatota ar iepriekšējā sprieduma neizpildi līdz faktu pārbaudei Tiesā (spriedums, 2015. gada 15. oktobris, Komisija/Grieķija, C-167/14, nav publicēts, EU:C:2015:684, 47. punkts).

71 Šajā lietā ir acīmredzams, ka tiesas sēdes dienā Grieķijas Republika vēl nebija pieņēmusi konkrētu plānu bīstamo atkritumu apstrādei, ne arī izveidojusi integrētu un atbilstošu iekārtu tīklu bīstamo atkritumu apglabāšanai vai veikusi "vēsturisko atkritumu" apstrādi, kas būtu atbilstoša Savienības tiesību normām.

72 Šādos apstākļos Tiesa uzskata, ka piespriest Grieķijas Republikai maksāt kavējuma naudu ir finansiāli piemērots veids, lai pilnībā tiktu nodrošināta 2009. gada 10. septembra sprieduma Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543) izpilde (spriedums, 2013. gada 17. oktobris, Komisija/Beļģija, C-533/11, EU:C:2013:659, 66. punkts).

73 Pastāvīgā judikatūra ir tāda, ka kavējuma nauda ir jānosaka atkarībā no pārliecināšanas pakāpes, kas nepieciešama, lai dalībvalsts, kas neizpilda spriedumu par pienākumu neizpildi, mainītu savu rīcību un izbeigtu pārkāpumu, kurā tā tiek vainota (spriedums, 2009. gada 7. jūlijs, Komisija/Grieķija, C-369/07, EU:C:2009:428, 113. punkts un tajā minētā judikatūra).

74 Īstenojot savu rīcības brīvību šajā jomā, Tiesai kavējuma nauda ir jānosaka tā, lai tā būtu, pirmkārt, pielāgota apstākļiem un, otrkārt, samērīga ar konstatēto pienākumu neizpildi, kā arī attiecīgās dalībvalsts maksātspēju (spriedumi, 2013. gada 17. oktobris, Komisija/Beļģija, C-533/11, EU:C:2013:659, 68. punkts, un 2014. gada 4. decembris, Komisija/Zviedrija, C-243/13, nav publicēts, EU:C:2014:2413, 50. punkts).

75 Komisijas priekšlikumi par kavējuma naudu nevar būt saistoši Tiesai, un tie ir izmantojami tikai kā noderīgas atsauces pamats. Tāpat arī pamatnostādnes, kas ir ietvertas Komisijas paziņojumos, nav saistošas Tiesai, bet palīdz nodrošināt šīs iestādes veiktās rīcības pārskatāmību, paredzamību un tiesisko noteiktību, kad tā izsaka priekšlikumus Tiesai. Uz LESD 260. panta 2. punktu balstītā tiesvedībā par dalībvalsts pienākumu neizpildi, kas turpina pastāvēt, lai gan šī pienākumu neizpilde jau ir atzīta ar pirmo spriedumu, kas pasludināts, pamatojoties uz EKL 226. pantu vai LESD 258. pantu, Tiesai ir jāsaglabā brīvība noteikt uzlikto kavējuma naudu apmērā un veidā, kurus tā uzskata par piemērotiem, lai stimulētu šo dalībvalsti izbeigt no pirmā Tiesas sprieduma izrietošo pienākumu neizpildi (spriedums, 2014. gada 2. decembris, Komisija/Grieķija, C-378/13, EU:C:2014:2405, 52. punkts).

76 Pamatkritēriji, kas jāņem vērā kavējuma naudas apmēra noteikšanai, lai nodrošinātu kavējuma naudas piespiedu iedarbību nolūkā panākt vienotu un efektīvu Savienības tiesību piemērošanu, principā ir pārkāpuma smagums, tā ilgums un attiecīgās dalībvalsts maksātspēja. Šo kritēriju piemērošanā īpaši ir jāņem vērā, kā pienākumu neizpilde ietekmē privātās un sabiedrības intereses, kā arī tas, cik steidzami ir mudināt attiecīgo dalībvalsti izpildīt savus pienākumus (spriedums, 2015. gada 15. oktobris, Komisija/Grieķija, C-167/14, nav publicēts, EU:C:2015:684, 54. punkts un tajā minētā judikatūra).

77 Attiecībā uz, pirmkārt, pārkāpuma smagumu, ir jāatgādina, kā Tiesa jau ir nospriedusi, ka pienākums apglabāt atkritumus, neapdraudot cilvēku veselību un nekaitējot videi, kā izriet no LESD 191. panta, ir daļa no Savienības vides politikas mērķiem. Direktīvas 2006/12 4. pantā paredzētā pienākuma neizpilde paša šī pienākuma rakstura dēļ var apdraudēt cilvēku veselību un radīt kaitējumu videi un ir uzskatāma par īpaši smagu (skat. spriedumu, 2014. gada 2. decembris, Komisija/Grieķija, C-378/13, EU:C:2014:2405, 54. punkts).

78 Ir jānorāda, ka situācija tomēr ir nedaudz uzlabojusies salīdzinājumā ar to, kāda tika konstatēta 2009. gada 10. septembra spriedumā Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543), ciktāl Grieķijas Republika tiesas sēdē ir apstiprinājusi, ka bīstamo atkritumu apsaimniekošanas plāns vēl nav pieņemts, tomēr tas jau ir ticis izstrādāts un apstiprināts. Turklāt no Tiesā iesniegtajiem materiāliem izriet, ka Grieķijas Republika ir pielikusi pūles, izdarot ievērojamus ieguldījumus, lai izpildītu 2009. gada 10. septembra spriedumu Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543), un tā ir sadarbojusies ar Komisiju.

79 Tomēr ir acīmredzams, ka Grieķijas Republika dienā, kad Tiesa izskatīja faktus, vēl nebija sākusi piemērota un integrēta apglabāšanas iekārtu tīkla ierīkošanu un līdz ar to tā nevar pareizi apsaimniekot bīstamos atkritumus. It īpaši, kā tas izriet no Tiesai paziņotās informācijas tiesas sēdē, vairāku iekārtu, kā arī trīs poligonu ierīkošana bīstamo atkritumu apstrādei vēl nav sākusies. Šādos apstākļos, neraugoties uz nelielajiem konstatētajiem uzlabojumiem, ir jānorāda, ka nodarītais kaitējums cilvēku veselībai un videi sākotnējās pienākumu neizpildes dēļ saglabājas sevišķi smags.

80 Otrkārt, attiecībā uz pārkāpuma ilgumu kopš sākotnējā sprieduma par pienākumu neizpildi ir jāatgādina, ka tas ir jānovērtē, ņemot vērā brīdi, kad Tiesa novērtē faktus šajā procesā, nevis brīdi, kad Komisija ir uzsākusi tiesvedību par valsts pienākumu neizpildi saskaņā ar LESD 260. panta 2. punktu (skat. spriedumu, 2014. gada 2. decembris, Komisija/Grieķija, C-378/13, EU:C:2014:2405, 57. punkts

un tajā minētā judikatūra). Šajā lietā pārkāpuma ilgums, proti, vairāk nekā seši gadi kopš 2009. gada 10. septembra sprieduma Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543) pasludināšanas, ir ievērojams.

81 Treškārt, attiecībā uz attiecīgās dalībvalsts maksātspēju ir jāņem vērā Grieķijas Republikas argumenti par to, ka tās iekšzemes kopprodukts (IKP) kopš 2012. gada ir samazinājies. Tiesa jau ir nospriedusi, ka ir jāņem vērā dalībvalsts IKP jaunākās attīstības tendences, kādas tās ir brīdī, kad Tiesa pārbauda faktus (spriedums, 2014. gada 2. decembris, Komisija/Grieķija, C-378/13, EU:C:2014:2405, 58. punkts).

82 Turklāt Komisija Tiesai ir ierosinājusi kavējuma naudu pakāpeniski samazināt atkarībā no progresa, kas panākts 2009. gada 10. septembra sprieduma Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543) izpildē.

83 Šajā ziņā ir jānorāda, ka, lai arī Tiesas sprieduma pilnīgas izpildes nodrošināšanai, kavējuma nauda ir jāpieprasa pilnā apmērā līdz brīdim, kad šī dalībvalsts būs veikusi visus nepieciešamos pasākumus konstatētās pienākumu neizpildes izbeigšanai, tomēr noteiktos īpašos gadījumos var tikt apsvērts sods, kurā ir ņemts vērā iespējamais dalībvalsts panāktais progress tās pienākumu izpildē (spriedums, 2014. gada 2. decembris, Komisija/Grieķija, C-378/13, EU:C:2014:2405, 60. punkts un tajā minētā judikatūra).

84 Šajā lietā Komisija kavējuma naudas aprēķināšanai iesaka ņemt vērā sasniegto progresu 2009. gada 10. septembra sprieduma Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543) izpildē attiecībā pret trīs izvirzītajiem iebildumiem, proti, apsaimniekošanas plāna apstiprināšanu, piemērotu infrastruktūru bīstamo atkritumu apstrādāšanai ierīkošanu un pareizu vēsturisko atkritumu, kuri uz pagaidu laiku tiek glabāti šim nolūkam nepiemērotos poligonos, apsaimniekošanu.

85 Šādos lietas apstākļos un ņemot vērā lietas dalībnieču sniegto informāciju, Tiesa uzskata, ka ir jānosaka kavējuma nauda ar vienu nemainīgu daļu un vienu pakāpeniski samazināmu daļu. Tādējādi ir jānosaka šīs kavējuma naudas aprēķināšanas kārtība, kā arī attiecībā uz pakāpeniski samazināmo daļu – samazināšanas periodiskums.

86 Attiecībā uz kavējuma naudas aprēķināšanas kārtību ir jākonstatē, kā tas arī izriet no šī sprieduma 50.–52. punkta, ka Grieķijas Republika nav izpildījusi trīs atsevišķus pienākumus.

87 Lai ņemtu vērā Grieķijas Republikas veiktos pasākumus saistībā ar šiem pienākumiem, tos uzlūkojot katru atsevišķi, kavējuma naudas apmērs būs jāsamazina atkarībā no tā, cik pilnīgi ir izpildīti šie pienākumi.

88 Ņemot vērā šīs lietas apstākļus un ievērojot nepieciešamību attiecīgo dalībvalsti stimulēt izbeigt pārmesto pienākumu neizpildi, Tiesa, īstenojot savu rīcības brīvību, uzskata par lietderīgu noteikt kavējuma naudu par dienu EUR 30 000 apmērā. Šī summa ir sadalāma trīs daļās, kuras atbilst trijiem Komisijas izvirzītajiem iebildumiem un kuras atbilst 10 % no kopējās kavējuma naudas apmēra attiecībā uz pirmo iebildumu, proti, EUR 3000, un attiecībā uz otro un trešo iebildumu – 45 % par katru, proti, EUR 13 500 par katru iebildumu.

89 Kavējuma naudas daļa attiecībā uz abiem pirmajiem iebildumiem sastāv vienīgi no nemainīgās daļas. Tādējādi kavējuma nauda tiks samazināta no sākotnējā apmēra, kas atbilst diviem pirmajiem iebildumiem, tiklīdz Grieķijas Republika būs veikusi visus vajadzīgos pasākumus 2009. gada 10. septembra sprieduma Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543) izpildei.

90 Turpretī attiecībā uz trešo kavējuma naudas daļu par iebildumu, kas ir saistīts ar tā saukto "vēsturisko" atkritumu apsaimniekošanu, kavējuma naudas apmērs ir pakāpeniski jāsamazina atbilstoši to apsaimniekošanas atbilstības panākšanai, un šis aprēķins ir izdarāms, ņemot vērā tā saukto "vēsturisko" atkritumu apmēru, kurš tiks norādīts jaunajā bīstamo atkritumu apsaimniekošanas plānā.

Tomēr kavējuma naudas samazinājumam attiecībā uz šo iebildumu būs jāpiemēro griesti – tā varēs tikt samazināta, tikai sākot no brīža, kad atlikušās maksājamās kavējuma naudas apmērs būs 50 % no šim iebildumam atbilstošās kavējuma naudas apmēra, proti, EUR 6750. Virs šīs summas kavējuma nauda vēlāk tiks samazināta tikai tad, kad pilnībā tiks izbeigta pienākumu neizpilde, kas ir konstatēta ar trešo iebildumu.

91 Attiecībā uz kavējuma naudas periodiskumu tās samazināmā daļa ir jānosaka, par pamatu ņemot semestri, lai Komisijai ļautu novērtēt par "vēsturiskajiem" saukto atkritumu atbilstošas apsaimniekošanas virzību.

92 Šajā ziņā, ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, Grieķijas Republikai ir jāpiespriež maksāt Komisijai, ieskaitot kontā "Eiropas Savienības pašu resursi", kavējuma naudu EUR 30 000 apmērā par katru nokavējuma dienu to pasākumu īstenošanā, kas ir vajadzīgi, lai izpildītu 2009. gada 10. septembra spriedumu Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543), sākot no šī sprieduma pasludināšanas dienas līdz pilnīgai 2009. gada 10. septembra sprieduma Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543) izpildei. Šī summa ir sadalāma trīs daļās, kuras atbilst trijiem Komisijas izvirzītajiem iebildumiem un kuras atbilst 10 % no kopējās kavējuma naudas apmēra attiecībā uz pirmo iebildumu, proti, EUR 3000, un attiecībā uz otro un trešo iebildumu – 45 % no šīs summas, proti, EUR 13 500, turklāt attiecībā uz trešo iebildumu, kurš attiecas uz tā saukto "vēsturisko" atkritumu pareizu apsaimniekošanu, ir piemērojams samazinājums reizi semestrī atbilstoši tai šo atkritumu daļai, kuras apsaimniekošana būs atbilstoša, šim samazinājumam ir piemērojami griesti 50 % apmērā no šim iebildumam atbilstošās kavējuma naudas summas, proti, EUR 6750.

Par naudas sodu

Lietas dalībnieču argumenti

93 Komisija lūdz Tiesu piespriest Grieķijas Republikai samaksāt Komisijai naudas sodu EUR 8096 par dienu, šī naudas soda apmērs izriet no vienotās pamatsummas, kas ir noteikta EUR 220 apmērā, to reizinot ar pārkāpuma smaguma koeficientu 10 un reizinātāju "n", kura vērtība ir 3,68, sākot no 2009. gada 10. septembra sprieduma lietā Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543) pasludināšanas dienas līdz dienai, kurā tiks pasludināts spriedums izskatāmajā lietā, vai līdz dienai, kurā tā būs izpildījusi 2009. gada 10. septembra spriedumu lietā Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543), ja šī pēdējā sprieduma izpilde notiek pirms šī datuma.

94 Grieķijas Republika apgalvo, ka tā jau ir veikusi visas vajadzīgās darbības pilnīgai 2009. gada 10. septembra sprieduma lietā Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543) izpildei, sistemātiski un lojāli sadarbojoties ar Komisijas dienestiem, tādējādi pašlaik neesot izpildīta tikai neliela šī sprieduma daļa. Līdz ar to tai neesot jāmaksā Komisijas piedāvātais naudas sods.

95 Katrā ziņā Tiesai ir jānovērtē, vai ārkārtīgi smagos ekonomiskos apstākļos objektīvi apstākļi ļauj piespriest maksāt tādu naudas sodu kā Komisijas piedāvātais vai, tieši otrādi, šie apstākļi liecina par labu pilnīgam Grieķijas Republikas atbrīvojumam.

96 Turklāt Grieķijas Republikas viedoklis ir tāds, ka, ja tiktu pieņemts tai nelabvēlīgs lēmums, naudas soda apmēra aprēķināšanā vērā ņemamais datums nevar sakrist ar pirmā pienākumu neizpildi konstatējošā sprieduma pasludināšanas dienu, jo šī sprieduma izpilde varēja notikt vienīgi sapratīgā termiņā pēc šīs dienas.

Tiesas vērtējums

97 Iesākumā ir jāatgādina, ka Tiesa, īstenojot savu novērtējuma brīvību, kas tai ir piešķirta attiecīgajā jomā, var kumulatīvi noteikt kavējuma naudu un naudas sodu (spriedums, 2014. gada 2. decembris, Komisija/Grieķija, C-378/13, EU:C:2014:2405, 71. punkts).

98 Naudas soda piespriešanas princips būtībā ir balstīts uz attiecīgās dalībvalsts pienākumu neizpildes seku attiecībā uz privātajām un publiskajām interesēm izvērtējumu, it īpaši gadījumā, ja pienākumu neizpilde turpinājusies vēl ilgi pēc sprieduma, ar kuru šī neizpilde sākotnēji tikusi konstatēta, pasludināšanas (spriedums, 2014. gada 13. maijs, Komisija/Spānija, C-184/11, EU:C:2014:316, 59. punkts un tajā minētā judikatūra).

99 Naudas soda piespriešanai un šā soda iespējamā apmēra noteikšanai katrā lietā ir jāņem vērā visi atbilstošie apstākļi gan saistībā ar konstatētās pienākumu neizpildes īpatnībām, gan tās dalībvalsts, uz kuru attiecas saskaņā ar LESD 260. pantu uzsāktā procedūra, pašas nostāju. Šajā ziņā ar šo normu Tiesai ir piešķirta plaša rīcības brīvība, lemjot par šāda soda uzlikšanu un vajadzības gadījumā nosakot tā summu (spriedums, 2014. gada 2. decembris, Komisija/Itālija, C-196/13, EU:C:2014:2407, 114. punkts).

100 Šajā lietā visi tiesiskie un faktiskie apstākļi, kas ir izraisījuši konstatēto pienākumu neizpildi, tostarp fakts, ka vēl nav pieņemts bīstamo atkritumu apsaimniekošanas plāns, ka nav ieviests integrēts un atbilstošs bīstamo atkritumu apglabāšanas iekārtu tīkls un ka vēl nav veikta vēsturisko atkritumu apsaimniekošana, kaut gan tie rada augstu bīstamību cilvēku veselībai un videi, norāda uz to, ka tādu pašu Savienības tiesību pārkāpumu atkārtošanās nākotnē efektīvas novēršanas nolūkā ir jānosaka tāds atturošs pasākums kā naudas soda piespriešana.

101 Šādos apstākļos Tiesai, īstenojot savu rīcības brīvību, šī naudas soda apmērs ir jānosaka, pirmkārt, atbilstoši apstākļiem un, otrkārt, samērīgi izdarītajam pārkāpumam (spriedums, 2009. gada 7. jūlijs, Komisija/Grieķija, C-369/07, EU:C:2009:428, 146. punkts).

102 Šajā ziņā atbilstošo faktoru vidū ir tādi apstākļi kā valsts pienākumu neizpildes ilgums kopš sprieduma, kurā tā konstatēta, pasludināšanas un pārkāpuma smagums (spriedums, 2011. gada 17. novembris, Komisija/Itālija, C-496/09, EU:C:2011:740, 94. punkts).

103 Attiecībā uz šiem faktoriem vērā ņemamie apstākļi it īpaši izriet no šī sprieduma 77.–81. punkta. Šajā ziņā it īpaši ir jāatgādina, ka nav pieņemts bīstamo atkritumu apsaimniekošanas plāns, ka nav ieviests integrēts un atbilstošs bīstamo atkritumu apglabāšanas iekārtu tīkls un ka poligonos atrodas neapstrādāti bīstamie un vēsturiskie atkritumi, kas rada augstu bīstamību cilvēku veselībai un videi.

104 Ņemot vērā visu iepriekš izklāstīto, Tiesa uzskata, ka, nosakot 10 miljonu euro naudas sodu, kas Grieķijas Republikai ir jāsamaksā, tiktu veikts taisnīgs lietas apstākļu novērtējums.

105 Līdz ar to Grieķijas Republikai ir jāpiespriež samaksāt Komisijai naudas sodu 10 miljonu euro apmērā, ieskaitot to kontā "Eiropas Savienības pašu resursi".

Par tiesāšanās izdevumiem

106 Atbilstoši Tiesas Reglamenta 138. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriest Grieķijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā ir atzīta pienākumu neizpilde, jāpiespriež Grieķijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (piektā palāta) nospriež:

1) neveicot visus 2009. gada 10. septembra sprieduma Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543) izpildei vajadzīgos pasākumus, Grieķijas Republika nav izpildījusi tai LESD 260. panta 1. punktā noteiktos pienākumus;

2) Grieķijas Republika samaksā Komisijai, ieskaitot to kontā "Eiropas Savienības pašu resursi", kavējuma naudu EUR 30 000 apmērā par katru nokavējuma dienu to pasākumu īstenošanā, kas ir vajadzīgi, lai izpildītu 2009. gada 10. septembra spriedumu Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543), sākot no šī sprieduma pasludināšanas dienas līdz pilnīgai 2009. gada 10. septembra sprieduma Komisija/Grieķija (C-286/08, nav publicēts, EU:C:2009:543) izpildei. Šī summa ir sadalāma trīs daļās, kuras atbilst trijiem Eiropas Komisijas izvirzītajiem iebildumiem un kuras atbilst 10 % no kopējās kavējuma naudas apmēra attiecībā uz pirmo iebildumu, proti, EUR 3000, un attiecībā uz otro un trešo iebildumu – 45 % no šīs summas, proti, EUR 13 500, turklāt attiecībā uz trešo iebildumu, kurš attiecas uz tā saukto "vēsturisko" atkritumu pareizu apsaimniekošanu, ir piemērojams samazinājums reizi semestrī atbilstoši tai šo atkritumu daļai, kuras apsaimniekošana būs atbilstoša, šim samazinājumam ir piemērojami griesti 50 % apmērā no šim iebildumam atbilstošās kavējuma naudas summas, proti, EUR 6750;

3) Grieķijas Republika samaksā Eiropas Komisijai naudas sodu 10 miljonu euro apmērā, to ieskaitot kontā "Eiropas Savienības pašu resursi";

4) Grieķijas Republika atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

[Paraksti]